

**КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО
ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

У статті розглянуто основні засади комунікативного підходу. Обґрунтовано доцільність застосування представленого підходу у процесі вивчення іноземної мови.

Ключові слова: комунікативний підхід, комунікація, комунікативна компетентність, компетенція.

The article discusses the basic principles of the communicative approach in the learning of foreign language. Explained the relevance of the application of the presented approach in learning of foreign languages.

Key words: communicative approach, communication, communicative competence, foreign language.

У сучасному світі важко уявити людину, яка не використовує таких надбань цивілізації, як мобільний зв'язок, інтернет, електронна пошта, електронні книжки, та ін., - це все робить спілкування більш активним та продуктивним. Відстані перестали бути проблемою завдяки сучасним транспортним засобам та технічному прогресу. Таким чином, комунікація є одним із провідних видів діяльності сьогодення.

Комунікація як ключове поняття комунікативного підходу є синонімом до „спілкування”, оскільки латинської communicatio означає „повідомлення”, „спілкування”, універсальне поняття, що використовується всіма науками [2,

с.154]. Філософський словник визначає „комунікацію” як „спілкування, обмін думками, інформацією” [4].

Отже, комунікативний підхід у вивченні іноземної мови не втрачає своєї актуальності і сьогодні. Теоретично-методологічні засади комунікативного підходу досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці починаючи з 70-х років ХХ століття. Такі видатні педагоги, психологи та лінгводидактики як, І. Бім, Н. Бориско, Н. Гез, І. Зимня, Г. Китайгородська, Є. Пасов, С. Шатілов, Л. Щерба та ін.. зробили неоціненний внесок завдяки своїм дослідженням.

На початковому етапі свого розвитку основним завданням комунікативного підходу було адаптуватися до мовленнєвих потреб кожної окремої цільової групи. Основною метою комунікативного підходу стало оволодіння мовою як засобом спілкування.

Комунікативний підхід передбачає оволодіння певними компетенціями, які сформують комунікативну компетентність. До структури комунікативної компетентності належать:

- мовленнєва компетенція, яка складається з аудіювання, читання, говоріння, письма;
- мовна компетенція містить в собі лексичні, фонетичні, орфографічні знання;
- також не менш важливими є дискурсивна;
- соціокультурна;
- соціолінгвістична компетенції.

Всі ці аспекти у своїй сукупності допомагають студентові вільно та доцільно використовувати іноземну мову у процесі спілкування. Мовцеві необхідно розуміти прослухану інформацію, структурувати та формувати свої висловлювання так, щоб вони були логічними, послідовними та зрозумілими для співрозмовника, а також спрямованими на розв'язання мовної проблеми.

Важливим фактором у формуванні комунікативної компетентності студента є власні мотиви та спонукання, які дають стимул та бажання вивчати іноземну мову. Як стверджує С. В. Стойко, для формування у студентів мотивів до вивчення іноземної мови необхідно залучати їх до вирішення різноманітних, наближених до реальності питань, які будуть для студентів досяжними, що в свою чергу формуватиме у них самовпевненість та інтерес до освоєння іноземної мови [3, с. 220].

Комунікативний підхід у вивченні іноземної мови передбачає наступні аспекти, які студенти повинні освоїти:

- знання, як необхідно використовувати мову в залежності від цілей висловлювання;
- знання, як використовувати іноземну мову в залежності від мовленнєвої ситуації та учасників (наприклад, доцільність використання формальних та неформальних форм спілкування);
- вміння створювати тексти різних форм (наприклад, опис, звіт, повідомлення, бесіда, інтерв'ю);
- вміння підтримувати розмову, незважаючи на прогалини в знаннях іноземної мови (використання різноманітних мовленнєвих стратегій). [5, с. 4]

З позицій комунікативного підходу процес навчання іноземної мови будується адекватно реальному процесу мовленнєвого спілкування, тобто процес навчання є моделлю процесу мовленнєвої комунікації. Проте процес навчання не може повністю співпадати з процесом комунікації, який має місце в реальному житті, оскільки навчання іноземної мови в вітчизняних навчальних закладах відбувається в умовах рідномовного оточення. Тому йдеться тільки про максимальне зближення процесів навчання і реального спілкування за такими найважливішими параметрами як комунікативно-мотивована мовленнєва поведінка викладача та студентів і предметність процесу спілкування, що забезпечується ретельним відбором комунікативно-

мовленнєвих намірів, тем, ситуацій, які віддзеркалюють інтереси та потреби студентів.

Загалом, виділяють наступні засади, що стосуються комунікативного підходу:

Комунікативна спрямованість навчання, тобто мова слугує засобом спілкування в реальних життєвих ситуаціях, які потребують спілкування;

Навчання всім формам письмового та усного спілкування повинно бути взаємопов'язаним;

Навчальні матеріали повинні бути автентичного характеру, тобто на будь-якому етапі навчання використовують тексти та вправи без адаптації та спрощення;

Дотримання принципу ситуативності є пріоритетним. На заняттях викладач створює ситуації, в яких студент може опинитися в повсякденному житті, наприклад, розмови в транспорті, в магазині, на вулиці, повсякденні ситуації. Теми повинні бути актуальними та різноманітними, не повторюватись.

Такий підхід має на меті не тільки закріпити у студентів вміння та навички використовувати лексичні та граматичні знання, а також привити їм соціокультурний компонент, тобто поведінка в соціумі, впевненість у спілкуванні з різними людьми, норми та знання про культуру країни, мова якої вивчається.

Для більш ефективного впровадження комунікативної взаємодії між студентами необхідно ставити завдання проблемного характеру, тобто дискусії, обговорення певних проблем, обґрунтування власної думки, висловлювання типу «за чи проти», спонтанне мовлення.

Комунікативний підхід, не дивлячись на свою універсальність, все ж має певні недоліки. Перш за все – це граматичний аспект, студенти часто

допускають помилки у мовленні, таким чином викладач повинен вчасно їх коригувати; також постійно треба створювати атмосферу максимально наближену до реального, тобто найкраще застосовувати цей підхід, якщо знаходишся в країні, мова якої вивчається. Часто, впроваджуючи комунікативний підхід граматичний аспект мови опускають і не надають граматичні належного значення, тобто граматичні конструкції студенти вживають але не розуміють достатньо чітко сутність їх походження. Також на письмі допускається багато помилок, що вказує на недоліки підходу.

У висновку зазначимо, що комунікативний підхід має значну кількість переваг: він спрямований на безпосереднє спілкування, обґрунтування власної думки, максимальне наближення до іншомовного середовища, автентичність матеріалу, - все це сприяє швидкому та ефективному вивченню іноземної мови. С. В. Король також зазначає, що використання комунікативного підходу передбачає мовленнєву спрямованість навчального процесу, яка полягає не тільки у тому, що метою навчання є розвиток мовлення, а й у тім, що шляхом до цієї мети є практичне використання мовлення. [1, 133-136] Але і недоліки комунікативного підходу, такі як граматичні помилки на письмі та у мовленні, а також відсутність постійного іншомовного середовища доводять, що даний підхід потребує подальшого розвитку. Комунікативний підхід однозначно необхідно використовувати у процесі вивчення мови, але не як єдиний та основний, а поєднуючи його з не менш ефективними методиками.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Король С. В. Комунікативний підхід у навчанні мови / С. В. Король. // Педагогічний дискурс. – 2012. – №11. – С. 133–136.
2. Соковкин В. Н. О природе человеческого общения / В. Н. Соковкин. – Фрунзе : Мехтеп, 1973. – 154 с.

3. Стойко С. В. Реалізація комунікативного підходу в навчанні іноземних мов / С. В. Стойко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Чернігів: ЧДПУ, 2011. – Вип. 85 (Серія: Педагогічні науки). – С. 220-223.

4. Философский энциклопедический словарь / под. ред. Л. Ф. Ильчева. – М.: Советская энциклопедия, 1983. – 839 с.

5. Richards J. C. Communicative Language Teaching Today / Jack C. Richards. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олешко Аліна Василівна – викладач німецької мови кафедри іноземних мов Сумського національного аграрного університету; тел.. (095) 251 02 95; mne007@ukr.net; сертифікат: ТАК; про конференцію дізналась від колег.